

MŮŽE BÝT FOTOGRAFIE OBJEKTIVNÍ ?

A7B33DIF, 2025, Artur Ambler, ambleart@fit.cvut.cz

Fotografie je od dob svého vzniku vnímána jako pravdomluvné médium. Médium, které – na rozdíl od slova – působí absolutně, přesvědčivě a nefalšovaně.

Když vám kamarád řekne, že včera viděl na sídlišti zaparkované nejnovější Bugatti, pravděpodobně budete skeptičtí. Přiloží-li však fotografii, celý scénář začne působit skutečně. Toto chování je přirozené, neboť zrak je náš dominantní smysl a vkládáme do něj velkou důvěru. Fotografie nahradila naši potřebu vidět věci „na vlastní oči“ a stala se nedílnou součástí mezilidské komunikace.

V tomto bodě je vhodné položit si otázku: *Jak předávat informace pomocí fotografie **objektivně**? A je vůbec možné něčeho takového dosáhnout?*

Objektivní fotografií mám na mysli takovou, která je neosobní, nestranná a nesnaží se pozorovateli nic naznačovat.

V následujících odstavcích rozvedu, proč se domnívám, že něčeho takového **nelze** dosáhnout.

Prvním problémem je **poloha kamery**. Řekněme, že máme fotografii ze shromáždění, na níž je dav lidí. Jednou z informací, která bude ve snímku téměř vždy obsažena, je právě poloha kamery – ta sama o sobě dokáže v pozorovateli vyvolat určitý pocit. Kamera umístěná výše než dav vzbuzuje dojem nadřazenosti a neohroženosti, zatímco fotografie pořízená zespodu může navozovat pocity úzkosti a nebezpečí.

Pořízením fotografie se také vytrácí velká část **kontextu**. Mezi nejvýraznější ztráty patří zorné pole, vzdálenost, zvuk, pach nebo tvar. Vedle toho však dochází i ke ztrátám méně zjevným. Zůstaňme u příkladu se shromážděním: ukažte stejnou fotografii dvěma lidem a zeptejte se jich, za jakým účelem se lidé sešli. Málokdy dostanete dvě totožné odpovědi. Vědomým vynecháním kontextu při pořizování fotografie tak vzniká obrovský prostor pro manipulaci. Posun kamery o pár centimetrů může zakrýt či odhalit klíčové informace – stejně jako pořízení snímku o pár chvil dříve nebo později může zcela změnit jeho význam.

Protože fotografie je informačně mnohem bohatší než slovo či text, vytváří **iluzi úplnosti**, což je velmi nebezpečné. Rozdíl mezi fotografií a psaným či mluveným slovem je natolik zásadní, že se lidé často mylně domnívají, že snímek zobrazuje vše podstatné. Ve skutečnosti jde často jen o malý výsek reality. Tento jev má často za důsledek šíření dezinformací, jimž lidé slepě věří.

Nabízí se rovněž diskuze na téma **manipulace s fotografií**. Je přirozené předpokládat, že objektivní fotografie by měla být zcela neupravená. Ale co přesně znamená „neupravená“? Například při fotografování do formátu JPEG dochází ke zpracování obrazu již při pořízení – automaticky se upravují barvy, kontrast, světelnost, šum. Lze takovou fotografii označit za neupřímnou? Vymezit tuto hranici je velmi obtížné a sám si na to momentálně netroufám.

V neposlední řadě je fotografie **méně flexibilní** než slovo. Tím mám na mysli, že jednou fotografií je obtížné vyjádřit dvě nesouvisející myšlenky. V psaném či mluveném projevu lze volně přecházet od tématu k tématu, což je ve fotografii jen těžko dosažitelné.

Objektivní fotografie se tak jeví jako pouhý teoretický pojem, jehož dosažení naráží na limity vyplývající ze samotné podstaty tohoto média. Jediné, co nám zbývá, je vydat se vpřed a navzdory všem překážkám se ideálu objektivitě alespoň co nejvíce přiblížit.